

кедонија и за положбата на Македонците во Грција до фашистичката окупација.

И, најпосле, во четиринаесеттиот, последен и најобеман дел (279—476) на близу двесте страници — е разгледана Народноослободителната војна и Револуција во Македонија. Во осумте глави се разгледани: Окупацијата на Македонија; почетокот на востанието; развојот на востанието во 1942 год.; разорот на во-

станието; општонародното востание; ослободувањето на Македонија; ослободувањето на Југославија, како и просветата, културата и уметноста во НОВ.

На крајот, ќе нагласиме дека „Историјата на македонскиот народ“, вака композирана, претставува врвен дострел на современата македонска историографија.

Д.Д.

Извори за Ослободителната војна и Револуцијата во Македонија, Том I, кн. 1 и 2 — Скопје, Институт за национална историја 1968

Во чест на 25-годишнината од формирањето на Комунистичката партија на Македонија, во текот на 1968 година, во издание на ИНИ — Скопје, издадени се две книги од предвидената за издавање серија документи од периодот на НОВ во Македонија.

Издавањето на овие книги-документи произлезе од потребата да се издаде една покомплетна документација од периодот на НОВ во Македонија која ќе ги задоволи нарачаните потреби за проучување на овој значаен дел од историјата на македонскиот народ.

Како што е истакнато во уводот на првата книга, со издавањето на оваа серија документи се продолжува со една убава, но веќе од пред повеќе години напуштена практика за издавање документи од овој вид со чиешто систематско издавање се прекина некаде кон крајот на 1954 година.

Предвидената за издавање серија документи, чијшто почеток се овие две книги, треба да ја сочинуваат следниве зборници: том I, документи од Комунистичката партија на Југославија и Комунистичката партија на Македонија, вклучително со документите на Сојузот на комунистичката младина на Југославија (СКОЈ); том II, документи од воените формации и органи; том III, документи од органите на народната власт; том IV, документи од масовните политички организации; том V, печатот на

органите и организациите на ослободителното движење; том VI, документи од движењето на отпорот на соседните балкански земји и соодветните комунистички партии за меѓународна соработка; том VII, документи од окупаторите и нивните органи и организации.

„Вака замисленото публикување — се вели во уводот на првата книга, сметаме ќе помогне во натамошното проучување на Народноослободителната војна и Револуцијата што го водеше македонскиот народ во заедница со другите народи на Југославија, под раководството на КП на Југославија.“

Документите од КП на Југославија и КП на Македонија што се поместени во издадените две книги на том I (61 документ во кн. 1 и 84 во кн. 2) го опфаќаат периодот од мај 1941 до ноември 1943 год.

Со оглед на тоа дека документите потекнуваат од тешките услови на Втората светска војна, во условите на строга илегалност и сурови прогони, многу од нив се оштетени: без датум и автор, без означување од кого и до кого се испраќани, со полно скратувања, шифри, недоречености и сл. Има одделни документи каде што составувачите на Зборникот само на неколку страници текст, со цел тој да стане читлив, правеле интервенции на десетици па и стотици места.

Таквата состојба на односните документи, при обработката, бараше

особени усилби, а тоа секако претставувала и најтешката задача на составувачите на зборниците. Меѓутоа, покрај сите тешкотии, целата работа беше совесно и успешно извршена, со што содржината на документите, често сосем нејасна во оригиналот, е станата употреблива за корисникот.

За разлика од поранешните слични изданија на документи, овде редакцијата сметала за корисно документите да ги издава на дијалектот на кој се пишувани во оригиналот „кои, како такви, ќе претставуваат секако особен интерес и за другите научни дисциплини“, пред сè за јазичарите. Тие се објавени без јазични и стилски интервенции. Редакцијата се држела исто така за принципот да не интервенира ни во случај на контраверзни мислења и оценки за разни ситуации и личности, како и за ставови на одделни личности за кои се говори во документот.

Овој принцип е прифатен со убавата желба Редакцијата на зборникот ништо да не прејудиира, туку да остави научните работници што ќе ги ползуваат документите сами да доаѓаат до одделни заклучоци за одредените настани и личности за кои се говори во документот.

Најголем број од документите во оригиналот се пишувани на македонски јазик, а има и на српскохрватски и бугарски јазик. Документите пишувани на туѓ јазик, ако се објавени

првпат во овој зборник, се објавуваат паралелно на јазикот на оригиналот и во превод на македонски.

По правило, документите се објавувани од оригиналот. Исклучок прават неколку што во фондовите се добиени како оверени преписи или фотокопии на оригиналот.

За полесно користење на Зборникот, па крајот од секоја книга се дадени регистар на лични имиња со куси биографски податоци, регистар на географски поими, тематско-предметен регистар и список на многубројните кратенки што се спомнуваат во документите.

Овие регистри, а особено биографските податоци во регистарот на личните имиња, што во двете книги опфаќа над 50 страници, претставувале несомнено тешка и макотрпна работа за составувачите на зборникот. Меѓутоа, со таквиот труд, со библиографскиот додаток Зборникот станува ретко квалитетна оформена целина. Спомнатите личности низ документите со помошта на така составениот личен регистар излегуваат од „анонимност“, со кое сите акции, личности и сл. за кои се говори во документите лесно се следат и документите стануваат почитливи.

Очигледно е дека, во очекување на наредните предвидени томови од оваа серија документи, можеме да бидеме задоволни од ваквиот почеток.

R. T.

Христо Андонов-Полјански, Гоце Делчев. Скопје, Култура 1968, 53

Сублимноста на Гоцевото дело отсекогаш претставувала привлечна мета за народниот поет, уметник или биограф.

Со својата студија за Гоце Делчев, Христо Андонов-Полјански се приклучи кон редицата Делчеви биографи.

Појавата на ова дело не е случајна. Авторовиот афинитет спрема Гоцевата личност датира отпорано. За тоа, меѓу другото сведочат досега публикуваните три прилози кон

библиографијата за Гоце Делчев, како и делото „Гоце Делчев во спомените на современите“.

Претставата за Гоцевата личност еволуирала низ делата на неговите биографи.

Поаѓајќи од првата биографија за Гоце Делчев, напишана и обоена со романтичарски колорит од Гоцевиот близок пријател и соборец, поетот Пеју К. Јаворов, — па преку монографијата на Крум Христов, — до најновата студија за Гоце Делчев,